ОПИСАНО
УзССР
2 ФЕВ
УзССР

Ватан севмак иймондандур!

Ўзбекистон овози

Газетага 1918 йил 21 июнда «Иштирокиюн» номи билан асос солинган

Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг газети ● Нархи: 5 сўм

1993 йил 27 январь, чоршанба № 19 (21.373).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТИ КУНЛАРИ

ЎЗБЕКИСТОН ЎЗ ҚАРДОШИГА БАҒРИНИ ОЧДИ!

СОБИҚ СССРДА ЎҚ ОВОЗЛАРИ ГУМБУРЛАБ ТУРГАНДА ТОШКЕНТДА ЎЗБЕК ВА ҚОРАҚАЛПОҚНИНГ ҚАРДОШЛИК УЧРАШУВИ КАРНАЙ-СУРНАЙЛАР БИЛАН БОШЛАНДИ...

ЎЗБЕКИСТОНДА катта муваффақият билан ўтаётган Қорақалпоғистон Республикаси Маданияти кунлари икки халқ азалий қардошлиги саҳифаларидан зарҳал ҳарфлар билан ўрин олишга арзийди. Бу байрамнинг ранг-баранг тадбирлари катта қизиқиш уйғотмоқда. Куни кеча Алишер Навоий номли Катта академик театр биносида маданият кунларининг очилишига бағишлаб ўтказилган тантанали йиғилишда кўпчиликни мамнун қиладиган воқеа юз берди. Бу ерда Ўзбекистон рассомлари-қатнашчилари ўз қўллари билан меҳр ва садоқат кўрсатиб ишлаган сўзана қардошларимизга армуғон этилди. Айни чоғда қорақалпоқ дўстларимиз тайёрлаб келган Алишер Навоий ва Бердақ сиймолари акс эттирилган гилам ҳам энг муносиб совға тарзида қабул қилинди. (ўнгдаги сурат). Улар халқларимизнинг бузилмас қардошлигидан рамзий нишона бўлиб туради.

Кеча Ўзбекистон Рассомлари уюшмасининг кўргазмалар зали қардошлик байрамининг йирик марказларидан бирига айланди. Бу ерда Қорақалпоғистон рассомларининг асарлари кўргазмаси тантанали очилди. Томошабинлар эътиборига ҳавола этилган жуда кўп тасвирий санъат асарлари қардош санъаткорларимизнинг чуқур изланишидан, уларнинг маҳорати кун сайин ошиб бораётганлигидан далолат беради. Мўйқалам усталари ўз асарларида Қорақалпоғистоннинг оддий кишилари, далаларидаги меҳнат шиддати ва Орол денгизининг қисматига атаб тасвирлаган лавҳалари томошабинлар диққатини жалб этмасдан қўймади. Айниқса, ҳунармандчилик буюмлари бу диёр кишиларининг қўли гул эканлигини кўрсатиб турибди.

Кечқурун Алишер Навоий номидаги театр ва «Баҳор» концерт залида спектакллар намойиш этилди ва концертлар бўлди.

Шунингдек, Тошкентдаги ижодий уюшмаларда бўлган икки ўлка маданият арбоблари ва намояндаларининг суҳбатлари мазмунли ўтди. Улар мустақилликдан келиб чиқиб янгича ижод қилиш, азалий ва миллий қадриятларни тиклаш ҳақида ўзаро фикр алмашдилар.

ОЛИЙ КЕНГАШДА ҚАБУЛ

25 январь куни Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси Ш. Йўлдошев Қорақалпоғистон Республикаси маданияти кунлари қатнашчиларининг вакилларини қабул қилди. У меҳмонларга республиканинг иқтисодий ва ижтимоий ривожлантириш борасида қилинаётган ишлар, Олий Кенгаш фаолияти ва мазкур анжуманнинг икки республика халқлари дўстлигини мустаҳкамлашдаги аҳамияти ҳақида сўзлади.

Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси У. Аширбеков, Нукус шаҳар маҳаллалар қўмитаси раиси Ж. Жиемуратов, Ўзбекистон Фанлар академияси Қорақалпоғистон бўлими раиси С. Камолов, машҳур қорақалпоқ адиби Т. Қаипбергенов ўзбек ва қорақалпоқ халқларининг тарихий бирлиги, қон-қардошлиги ҳақида тўлқинланиб гапирдилар, бугунги иқтисодий қийинчиликларни енгиб ўтиш, маданият, илм-фанни ривожлантириш хусусидаги фикр-мулоҳазаларини баён этдилар.

Қабул маросимида Қорақалпоғистон Вазирлар Кенгаши Раиси Р. Йўлдошев, Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раисининг ўринбосари Б. Бугров, Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари М. Қорабоев, Олий Кенгаш Раёсати аъзолари ва қўмиталарнинг раислари қатнашдилар.

(ЎзА).

● «Ўзбекистон овози»нинг 75 йиллигига

«ЎЗБЕКИСТОН-ВАТАНИМ МЕНИНГ» КОНКУРСИГА

Владимир МОЛГАЧЕВ олган сурат.

АЛЛОМА

АКАДЕМИК ТОШМУҲАММАД САРИМСОҚОВ СУРАТИГА ЧИЗГИЛАР

БОШИГА ДЎППИ кийиб, елкасига тўн ташлаганча маърифатхонасида бир зум хаёлга чўмган, нигоҳлари олисларга қадалган бу инсон суратига разм солсангиз ажиб сийратини англагандек, ҳис қилгандек бўласиз. Ҳаётини илму фанга бахшида этган аллома фанимизнинг эртанги уфқлари ҳақида ўйлаётган бўлса не ажаб... Физика-математика фанлари соҳасида ўзига хос катта мактаб яратган заҳматкаш олим, Ўзбекистон Фанлар академияси академиги Тошмуҳаммад Алиевич Саримсоқов ҳамиша ана шундай эзгу хаёллар оғушида ўтиради. Қаҳрамонимиз суратини ўзгача изоҳлаш мушкул.

Ҳурматли устоз билан бақамти суҳбатни ушбу суратга тушаётган кезда хаёлидан қандай ўйлар кечгани ҳақидаги савол билан бошладик.

— Очиғи, фотомухбир В. Молгачев келиб, суратга туширмоқчи эканини айтганида хаёлимдан улуғ аждодларимизнинг беқиёс мероси ҳақидаги фикрлар ўтаётган эди, — деди Т. А. Саримсоқов. — Суратга атай «ясама» тушганим йўқ. Ҳаётимда энг ёмон кўрганим — ясамалик. Иш устидаги оддий ҳолатимни тасвирга олишда фотомухбир ҳам қийналмаганди, шекилли.

Келинг, ўшанда ҳам, ҳозир ҳам хаёлимни банд этган фикрлар хусусида гаплашайлик. Биласизми, жаҳон илм хазинасига жуда улкан ҳисса қўшган буюк бобокалонларимиз Абу Наср Форобий, Абу Райҳон Беруний, Абу Али ибн Сино, Муҳаммад ал Хоразмий, Мирзо Улуғбек, Али Қушчи ва бошқаларнинг кашфиётларини, улардан қолган бой илмий, маърифий меросни ҳозиргача бутун дунё эътироф этади. Ўз вақтида бу алломаларнинг меросини чуқур ўрганиш дунёнинг сиру синоатидан воқиф бўлишга, улкан кашфиётлар калитини топишга, фан-техникани ривожлантиришга хизмат қилган. Зотан, Шарқ алломалари илмий тафаккурлари самарасини кўплаб ривожланган Ғарб давлатлари тимсолида ҳам кўриш мумкин, десак муболаға бўлмайди!

(Давоми учинчи бетда).

● Сўз—маданият кунлари қатнашчиларига

ҲАММАСИ ФАЙЗЛИ

Сафаргул АВЕЗОВА, Бердақ номидаги қорақалпоқ мусиқали театр артисти, Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон халқ артисти. Бердақ номидаги республика мукофоти лауреати.

Узбек қардошларимиз қорақалпоқ маданияти кунлари тадбирларидан кўп хурсанд бўладилар. Мен хизмат қилаётган театр жамоамиз «Ғариб Ошиқ» спектаклини намойиш этади. Чин муҳаббат ҳақида ҳикоя қилувчи бу мусиқали саҳна асари ёшларга завқ ва ибрат бахш этса, катталарга маънавий озиқ беради. У ўз бадиий баркамоллиги билан санъат дурдонасидир.

Мен ўз ижодий фаолиятимда ўзбек ёзувчиларининг пьесаларидан катта баҳра олганман. «Аяжонларим», «Келинлар қўзғолони» каби саҳна асарларида бош қаҳрамонлар сиймосини яратганман. Бу иккала саҳна асари менга талай қувонч ва мамнунлик берди. Қилган меҳнатимдан кўнглим тўлган. Иккала асар қорақалпоқ томошабинлари учун ғоятда севимли бўлиб қолган. Чунки бу саҳна асарларида ҳаётнинг ҳаққоний воқеалари тўлақонли акс эттирилган.

Маданиятимиз кунлари доирасида Тошкентдаги ҳамкасб дўстлар билан учрашиб, чин опа-сингил, ака-укалардек суҳбат қуряпмиз. Ҳаммаси файзли. Бундай қувончли кунлар санъаткорга катта куч бахш этади.

Халқнинг санъати ва маданияти юксак бўлса у улуғ ҳисобланади. Дўстлик байрами кунлари ана шу улуғликдан ҳикоя қилмоқда. Собиқ Иттифоқнинг қатор минтақаларда биродаркушлик жанглари, миллий низолар рўй бераётган дамларда ўзбек ва қорақалпоқ халқлари вакилларининг шодиёна учрашувлари кунларини ниҳоятда эъзозлашимиз керак.

Дўстлигимиз, аҳиллигимизни ёмон кўзлардан асрасин!

ХАЙРЛИ ТАДБИР

Собир КАМОЛОВ, Ўзбекистон Фанлар академиясининг Қорақалпоғистон Республикаси бўлими раиси, академик

Узбекистонда Қорақалпоғистон Республикаси Маданияти кунлари ўтказилаётганлиги менинг тасаввуримда жуда қувонарли воқеадир. Биз ўзбек ва қорақалпоқ халқлари тилимиз, динимиз, маданиятимиз ва урф-одатларимиз бир-бири билан чамбарчас боғланган бир халқмиз. Узоқ тарихдан шу нарса яхши маълумки, бизни ҳеч қандай куч, ҳеч қандай даврда ажрата олган эмас.

Биз қадимий ўлканинг зиёлилари ва маданият арбоблари бу дўстлик ва қардошлигимизни ҳамиша қадрлашимиз керак. Ана шу қардошлигимиз туфайли Қорақалпоғистонда фан ва маданият барқ уриб ривожланмоқда. Ўзбекистон Фанлар академияси ва унинг бир қатор илмий-тадқиқот масканлари менинг диёримда илм-фаннинг равнақи учун катта ғамхўрлик қилиб келмоқда. Илгари фан ишларини бошқариш идораси Қорақалпоғистонда филиал эди, ҳозир эса у бўлимга айлантирилди. Илмий марказимизда икки академик, уч мухбир аъзо, 30 дан ортиқ фан докторлари, профессорлари, 500 дан зиёд фан номзодлари ишламоқда. Олимларимиз ҳозирги замон тараққиёти билан боғлиқ бўлган муҳим масалалар устида илмий кузатишлар олиб бормоқдалар.

Ўтган йили Нукус шаҳрининг 60 йиллик тўйи нишонланганда Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов қатнашиб ҳаммамизни беҳад мамнун этди. У киши ўша учрашувларда Ўзбекистонда Қорақалпоғистон Маданияти кунлари ўтказилиши лозимлиги ҳақидаги фикрни олға сурган эди. Жуда қисқа вақтда бу катта хайрли иш амалга оширилди. Бунинг учун у кишининг отасига раҳмат. Ўзбекистон Президенти иккала юртимизнинг халқлари тинч-тотув яшаши учун барча шароитларни яратиб беришга ҳаракат қиляпти. Айниқса Қорақалпоғистон равнақи учун чексиз ғамхўрлик қилмоқда.

Биз олимлар ўз меҳнатимиз билан бундай улуғвор дўстлигимизни мустаҳкамлашга ҳаракат қилаверамиз.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН АВТОМОБИЛЬ ЙЎЛЛАРИ ҚУРИШ ВА ФОЙДАЛАНИШ ДАВЛАТ-АКЦИОНЕРЛИК КОНЦЕРНИ («ЎЗАВТОЙЎЛ»)НИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикасининг «Автомобиль йўллари тўғрисида»ги Қонунини ижро этиш юзасидан ва республиканинг йўл хўжалигини бошқаришни янада такомиллаштириш, бозор муносабатлари шаклланиб бораётган шароитда қуйи таркибий бўлинмаларга кўпроқ мустақиллик бериш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикасининг Автомобиль йўллари вазирлиги тугатилсин.

Республика йўл хўжалиги тизимидаги бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотлар меҳнат жамоаларининг амалдаги қонунларга мувофиқ Ўзбекистон авто-

(Давоми иккинчи бетда).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

В. ЖУРАВЛЕВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йиллик самарали меҳнати ҳамда жамоат ишида фаол иштироки учун Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори Василий Николаевич **Журавлёв** Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 25 январь.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

Ҳ. УМАРОВ ВА А. АҲМЕДОВГА ФАХРИЙ УНВОНЛАР БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг бир йиллиги муносабати билан бунёд этилган Фарғона шаҳрининг рамзий мустақиллик дарвозасини лойиҳалаш, вилоятда миллий меъморчилик ишларини ривожлантиришдаги хизматлари учун қуйидагиларга Ўзбекистон Республикасининг Фахрий унвонлари берилсин:

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН САНЪАТ АРБОБИ»

УМАРОВ Ҳасан Жўраевич — Ўзбекистон Рассомлар уюшмаси бадиий жамғармаси қошидаги халқ санъати усталари **«Усто»** бирлашмасининг ёғоч ўймакорлари бригадири

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АРХИТЕКТОР»

АҲМЕДОВ Аҳад Муҳамедович — мустақиллик дарвозасининг лойиҳа муаллифи, меъмор.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 25 январь.

БУГУНГИ СОНДА:

⊙ 1-БЕТ:
⊙ «Ўзбекистонда Қорақалпоғистон Республикаси маданияти кунлари: иккинчи кун
2-БЕТ:
⊙ «Халққа айтар сўзингиз йўқми?» ёки мулоқотдан қочган раҳбарлар
⊙ «Нафақага барака берсин»: сўнгги Фармон ҳақида вазир билан суҳбат
3-БЕТ:
⊙ «Аллома»: Академик Тошмуҳаммад Саримсоқов суратига чизгилар
⊙ «Темур тузуклари» (давоми)
4-БЕТ:
⊙ Қонун олдида ҳамма баробар
⊙ «Ўзбекистон овози» жарчиномаси.

ХДП: одамлар орасида

Вилоят ҳокимияти ва Ўзбекистон ХДП вилоят кенгаши томонидан 100 дан зиёд раҳбар ва фаолларга тарқатилган «Мулоқот куни» китобчасининг жилдига республика Президенти И. Каримовнинг қуйидаги сўзлари ёзилган: «Ҳар қандай сиёсий партиянинг, ҳаракатнинг кучи ғояда, унинг мафтункорлигида. Ғоянинг кучи эса ўз навбатида унинг томонидан миллионларни тўлқинлантираётган муаммоларни, уларнинг ечимини қай даражада акс эттирганлиги, ифода этганлиги билан белгиланади. Фақат ҳаётий, халқнинг юрагига сингадиган, унинг тақдирига дахлдор, истиқболига мос келадиган ғояга эга партиягина оммани ўз ортидан эргаштира олади».

ХАЛҚҚА АЙТАР СЎЗИНГИЗ ЙЎҚМИ?

Ҳар ойнинг тўртинчи жумасида ўтказилаётган, эндиликда тобора оммавийлашиб бораётган «Мулоқот» кунларидан асосий мақсад республика раҳбарияти тутган сиёсат ҳамда жумҳуриятда амалга оширилаётган халқчил тадбирларни оммага етказиш билан бирга жумҳуриятда ва маҳаллий ҳокимият қабул қилаётган қарор ва фармойишларнинг жойларда қандай бажарилаётганини ўрганишдир. Эътиборли томони шундаки, меҳнат жамоаларида бўлаётган бундай учрашувларда меҳнаткашлар билдираётган талаб-истаклар, айрим эътирозларни чуқур ўрганиш, асосли мулоҳазалар юзасидан зарур тадбирларни амалга ошириш мумкин бўлмоқда. Шу билан бирга «Мулоқот» кунлари ҳар бир раҳбар, ХДП аъзосининг ўз хизмат вазифасига, сиёсий тадбирларга бўлган муносабатини ҳам ойдинлаштиришга кўмак бермоқда.

Сўнгги «Мулоқот» кунида аҳоли ўртасида Ўзбекистон Олий Кенгашининг ўн иккинчи чақириқ ўн биринчи сессияси материаллари, республиканинг янги Конституцияси ва унинг мустақил Ўзбекистон тараққиётидаги аҳамияти тўғрисида сўз юритилди. Эътироф этиш керак, вилоят, шаҳар ва район ҳокимликлари партия кенгашлари фаолларига, аҳолининг жуда кўп саволларига жавоб қайтаришига тўғри келаётир. ХДП вилоят кенгашида эса шикоят ва таклифлар умумлаштирилиб, зарур чоралар кўриш, тадбирлар белгилаш учун маҳаллий ҳокимиятлар, мутасадди ташкилотлар эътиборига юборилаяпти. Бу яхши. Аммо, бир қатор масъул шахсларнинг халқ билан бевосита мулоқотдан қочаётганлигини қандай тушуниш керак?

— Ўтган «Мулоқот»да аҳолидан нон ҳақида, ун ва ун маҳсулотларининг нархи, сифати, уларни жойларга ўз вақтида етказиб берилмаётганлиги тўғрисида жуда кўп саволлар тушди, норозиликлар билдирилди, — дейди ХДП вилоят кенгаши масъул ходими Т. Азизова. — Аммо айнан худди шу соҳаларга масъул бўлган вилоят нон комбинатининг директори С. Абдуллаев ҳамда вилоят ҳокимлиги нарх бўлимининг мудири С. Болбековларнинг «Мулоқот» куни ўзлари қатнашишлари керак бўлган жамоаларга бормаганликларини, халқ билан юзма-юз суҳбатдан ўзларини четга олганликларини қандай изоҳлаш мумкин?

Сир эмас, кейинги пайтда аҳоли ўртасида турли юқумли тери касалликлари ҳийла кўпайди. Вақтида унинг олди олинмоғи даркор. Бунда аҳоли ўртасида тиббий тадбирларни, тушунтириш ишларини кучайтириш муҳим аҳамият касб этади. Вилоят санитария-эпидимиология станцияси бош ҳакими М. Ражабов вилоят ҳокимлиги, ХДП вилоят кенгашининг ойда бир бўладиган сиёсий тадбирида қатнашишни ўзига эп кўрмаптими, демак, унинг аҳоли ўртасида санитария маданиятини тарғиб этишга бош бўлаётганига ишониш қийин.

Ёки наҳотки вилоят ижтимоий таъминот бўлими мудири Р. Расуловнинг халқ билан учрашганда айтадиган гапи бўлмаса? Ахир иқтисодий танглик жараёнида ҳеч бўлмаганда нафақахўрларнинг кўнглини кўтариш, тез-тез ўзгариб турган нафақалар миқдорини, ҳукуматимизнинг қарияларни, ногиронларни ижтимоий ҳимоя қилиш борасидаги ғамхўрликларини уларга тушунтиришнинг ўзи савоб эмасми? Нафақахўрлар эса жойлардаги ижтимоий таъминот ходимларининг хизматларидан норози бўлиб арз-дод қилиб юришибди.

Қизиқ, баъзи кимсалар амал курсисига гоҳ пинҳона, гоҳида эса очиқчасига интиладилар. «Агар мен шундай бўлсам, ундай қилардим, бундай қилардим», деб жар ҳам солишади чор тарафга. Ҳа майли, шунчалик жон куйдирмоқчи экан, қани кўрайликчи, деб ўша тушларида кўриб юрган лавозимни тавсия этадилар. Шинамгина хона, қатор телефонлар, қабулхона, котиба, бирор ерга борай деса тагида машина. Хуллас, иш учун, хизмат учун ҳамма нарса муҳайё.

Буларнинг барчаси, табиийки, халқ ҳисобидан, меҳаткашлар ҳисобидан. Ана энди шу меҳнат кишиси билан учрашиш, унинг дарди-ҳасратини тинглаш лозим бўлиб қолганда минг хил баҳонани рўкач қилиб, ундан ўзини олиб қочаётганларни ким деб атаса бўлади? Муаммонинг шу ерига келганда ҳайрат бармоғини тишлаганча қолдим.

Бугунги кунда муҳим сиёсий тадбир — омма билан учрашишга бефарқ қараётган фаоллар ҳақидаги сўзни яна давом эттириш мумкин. Аммо, гапнинг индаллосини айтмоқчимиз, ҳар бир раҳбар, айниқса ХДП аъзолари бўлган фаоллар халқдан ўзларини олиб қочмасинлар. Аксинча доимо халқ билан бирга бўлишса, бу билан мустақил Ўзбекистоннинг тинчлиги, осойишталиги, равнақи учун жон куйдираётган республика Президенти, ҳукуматига ҳар томонлама кўмак берган бўлишади.

Б. САТТОРОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

ЙИЛНИ ЯХШИ БОШЛАГАНЛАР

ПАХТА ҲОМ АШЁСИДАН ЯНГИ ГАЗЛАМА

● Наманган шойи газламалар ишлаб чиқариш бирлашмасининг жамоаси янги нусхадаги газламани истеъмолчилар эътиборига ҳавола этди. «Наврўз» деб аталаётган бу материал пахта хом ашёсидан тўқилмоқда.

Ҳозир бундай маҳсулотдан кунига 370—400 метр ишлаб чиқариляпти. Азиза Қурбонова, Карима Юсупова, Насиба Отахонова сингари ишчилар янги газламани сифатли тўқишни қисқа муддатда ўзлаштириб олдилар. Тайёр маҳсулот пешма-пеш савдо шохобчаларига жўнатилмоқда.

МУКОФОТГА — ЕНГИЛ МАШИНА

● Абдураҳмон Мадраҳимовнинг бутун умри ҳайдовчиликда кечди, десак муболаға бўлмайди. Зеро, у 41 йил автомашина рулини бошқарди. Яна денг, капитал ремонтсиз машинанинг кўп ва хўб ишлашини таъминлади. Кўпгина шогирдларини ҳам тарбиялади.

Яқинда Наманган таксомотор парки жамоаси А. Мадраҳимовнинг 60 йиллик юбилейини нишонлади. Йиғилганлар ўз устозларининг ибратомуз ишлари ҳақида гапиришди. Бу йиғини сўрасангиз, Абдураҳмон акага 3,5 минг сўм пенсия пули белгиланиб, кўп йиллик самарали меҳнатлари учун мукофотга «Москвич» енгил автомашинаси берилди.

Т. СУЛАЙМОНОВ.
Наманган вилояти.

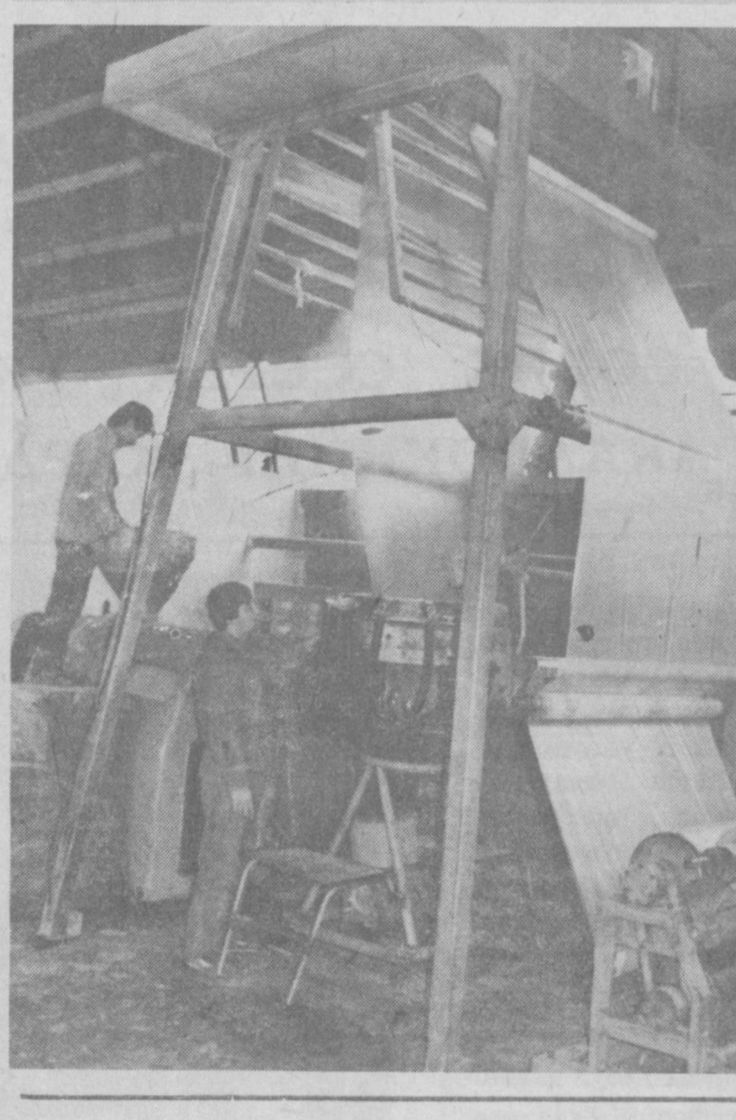

ЧИҚИНДИДАН МАҲСУЛОТ

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ. Янгийўл районидаги «Меҳнат» ижара ширкати жамоаси янги йилни яхши бошлади. Ўтган йили бу ерда маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми икки баробар ошди. Айниқса, ширкатда иккиламчи полимер чиқиндилардан кундалик турмуш учун зарур буюмлар тайёрлаш йўлга қўйилди. Бу эса атроф-муҳит тозалигини сақлашга имкон берди.

Ҳозиргача янгийўллик ширкатчилар истеъмолчиларга 10 хил турдаги 6 миллион сўмлик сифатли маҳсулот жўнатишди. Ишлаб чиқаришдан келган даромад меҳнатчиларни ижтимоий ҳимоялаш билан бирга хайрия мақсадларида ҳам ишлатиляпти. Бир қисм маблағ шаҳар ободончилиги фондига, ногиронлар жамиятига ўтказилди.

Суратларда: 1. (юқорида) «Меҳнат» ишлаб чиқариш ширкати ишчиси Нилуфар Қурбонова тайёр маҳсулотларини намойиш қилмоқда. 2. (пастда) полиэтилен пленка ишлаб чиқариш участкасида.

Ф. ҚУРБОНБОЕВ (ЎзА)
олган суратлар.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

(Давоми. Боши биринчи бетда).

мобиль йўллари қуриш ва фойдаланиш давлат-акционерлик концерни («Ўзавтойўл»)ни ташкил этиш тўғрисидаги таклифи қабул қилинсин.

Белгилаб қўйилсинки, «Ўзавтойўл» концерни:

Хўжалик уюшмаси бўлиб, автомобиль йўллари, кўприкларни ҳамда бошқа йўл иншоотларини лойиҳалаш, қуриш, реконструкциялаш ва фойдаланиш ишларини амалга оширувчи давлат, давлат-акционерлик, ижара, жамоа корхоналари ва ташкилотларини, шунингдек, тармоқни ривожлантиришдан манфаатдор бўлган бошқа тармоқларнинг корхона ва ташкилотларини ҳамда хорижий юридик шахсларни ихтиёрийлик асосида бирлаштиради;

Ўзбекистон Республикасининг тугатилган Автомобиль йўллари вазирлигининг ҳуқуқий вориси ҳисобланиб, ўз фаолиятида амалдаги қонунларга ва концерннинг Уставига амал қилади.

2. «Ўзавтойўл» концерни зиммасига қуйидаги асосий вазифаларни ҳал қилиш юклансин:

Ўзбекистон Республикасининг Давлат истиқболстат қўмитаси билан биргаликда республика халқ хўжалиги ва аҳолисининг юк ташишга бўлган эҳтиёжларини энг кўп даражада қондириш учун автомобиль йўлларини ривожлантириш концепцияси ва истиқболга мўлжалланган дастурларини ишлаб чиқиш;

Республика автомобиль йўллари тармоғини ривожлантириш, фойдаланиш ва такомиллаштириш ишида ягона илмий-техникавий сиёсатни ўтказиш;

Умумий фойдаланишдаги автомобиль йўлларини лойиҳалаш, реконструкциялаш, таъмирлаш ва сақлаш масалаларини комплекс ҳал этишни таъминлаш;

Корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, маҳаллий ҳокимият ва бошқарув органлари билан бевосита шартномалар ҳамда битимлар тузиш асосида автомобиль йўллари, кўприклар ва бошқа йўл иншоотлари қуриш ҳамда ўзгача турдаги пудрат ишларини бажариш;

Ўзаро манфаатли ташқи иқтисодий алоқаларни ривожлантириш, хорижий фирмалар билан қўшма ишлаб чиқариш ва корхоналарни ташкил қилиш, МДҲ давлатларида ва чет элларда автомобиль йўллари қуриш.

3. Ўзбекистон Республикасининг Вазирлар Маҳкамаси 10 кун муддат ичида «Ўзавтойўл» концернини ташкил этиш ва унинг фаолиятига оид масалалар юзасидан қарор қабул қилиб, унинг тузилмаси ва Уставини тасдиқласин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.
Тошкент шаҳри,
1993 йил 26 январь.

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ ЁЗАДИЛАР

ЖУРНАЛИСТЛАРГА ИМТИЁЗ

● Эндиликда Жиззах вилоятида меҳнат қилаётган Ўзбекистон журналистлар уюшмаси аъзолари ўзлари ишлайдиган оммавий ахборот воситаси хизмат қиладиган ҳududдаги транспорт воситаларида (таксидан ташқари) бепул юрадиган бўлдилар.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ўзбекистон мустақиллигининг бир йиллиги муносабати билан жумҳуриятнинг ижодкор ходимларига имтиёзлар бериш тўғрисидаги фармонини қўллаб-қувватлаган вилоят ҳокимлиги бу ҳақда фармойиш чиқарди. Мазкур имтиёздан вилоятда яшаётган ёзувчилар уюшмаси аъзолари ҳам фойдаланадилар.

ОЧИҚ МУЛОҚОТ

● Арнасой районида вилоят ва район ҳуқуқ-тартибот органларининг кенг меҳнаткашлар оммаси билан ошкора учрашуви бўлиб ўтди.

Жамоат тартибини сақлаш, жиноятчиликка қарши курашиш, содир этилган ҳуқуқбузарлик ҳолларига чора кўриш ва жазо белгилашга мутасадди бўлган масъул кишилар тўпланганларнинг кўплаб саволларига жавоб қайтардилар. Хўжалик, корхона ва ташкилот раҳбарлари, қишлоқ оқсоқоллари, мактаб директорлари оғир жиноятлар, вояга етмаганлар томонидан содир этилаётган тартиббузарликларнинг олдини олиш хусусида ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Баҳриддин САТТОРОВ.

ХАЙРИЯГА — МИНГ ДОЛЛАР

● Боҳоуддин Нақшбанд ҳазратлари мақбарасида олиб борилаётган таъмирлаш ва ободонлаштириш ишлари Арабистондан Бухорога зиёратга келган Муҳаммад ва Осман Бомаруфда катта таассурот қолдирди.

Улар бу хайрли ишга минг доллар билан ўз ҳиссаларини қўшишди. Эндиликда ака-укаларнинг исми шарифлари мақбара ёнида таъмир этилаётган айвонларнинг бири пештоқига ёзиб қўйилади.

ЧИЛАНГАРЛАР РАСТАСИ

● Бухоро шаҳрининг Тоқи телпакфурўшон обидаси яқинидаги Сўзангарон маҳалласида шундай раста очилди.

Азалдан бу маҳаллада игнадан кетмонгача турли темирчилик буюмларини ясайдиган усталар яшар эдилар.

Растани қайта тиклаш ташаббускорлари марҳум уста Шарифнинг авлодлари бўлишди. Айни пайтда унинг фарзандлари Шокир, Абдувоҳид, Зоҳир, жиянлари Саъдулло, Жўра, Сайфилло сулола ишини давом эттиришмоқда. Шу ерда уста Шарифнинг уй-музейи ҳам очилган.

Нусратилло НАИМОВ.

Президент Фармони — эл дармони

НАФАҚАГА БАРАКА БЕРСИН

Республикамиз ўз мустақиллигини мустаҳкамлашнинг ўзига хос йўлидан бормоқда. Халқимиз дунёда энг мукаммал Конституциясига эга бўлди. Ўзбекистон ҳудудида яшаётган барча фуқаролар миллати, дини, эътиқодидан қатъий назар, улар тенг ҳуқуқлидирлар. Ўлкамизда тинчлик ва осойишталик, ҳамжиҳатлик ҳукмрон. Бу эса аҳолининг кам таъминланган қисмини, кам даромадли оилаларни ижтимоий ҳимоялаш тадбирларини кенг миқёсда амалга ошириш имконини бермоқда.

Мавжуд молиявий қийинчиликларга қарамасдан Республика Президенти томонидан қисқа муддат ичида пенсия-нафақаларни ошириш ҳақида олти марта фармон қабул қилинди. Мухбиримизнинг республика ижтимоий таъминот вазири Санобар Аҳроловна ХЎЖАЕВА билан суҳбати бу борада 1992 йил 29 декабрда қабул қилинган фармонни шарҳлашга бағишланади.

— Санобар Аҳроловна, Республика Президенти Ислом Каримовнинг 1993 йил 1 январдан меҳнат ҳақи, нафақалар ва стипендияларнинг миқдорларини ошириш тўғрисида қабул қилган фармони нафақадорларнинг ижтимоий ҳимояланишини кучайтириш соҳасида қандай имкониятлар яратади?

— Бу фармоннинг моҳияти ва мазмунини шарҳлайдиган бўлсак, шуни алоҳида қайд этиш керакки, бунга мувофиқ барча турдаги нафақалар 25 фоиз ошириладиди. Ва меҳнат нафақасининг энг оз миқдори ойига 2500 сўм қилиб белгиланади.

Кейинги йилда нафақалар миқдори 36 марта кўпайди. 1991 йил охирида нафақанинг ўртача миқдори 96 сўм 60 тийиндан 1992 йил декабрида 2,8 минг сўмга, 1993 йил январида эса 3,5 минг сўмга етди. Нафақа билан таъминлаш харажатлари ҳам тобора кўпаймоқда. Ўтган йил декабрида ана шу мақсадларга 7 миллиард сўм сарфланган бўлса, шу йил январида эса бу харажатлар 8,7 миллиард сўмга етказилди. Шуни қайд этиш керакки, энг юқори нафақалар миқдори 13 минг сўмга етказилиши мумкин. Ҳозирги кунда республикамизда тўланаётган нафақалар Ҳамдўстлик давлатлари орасида энг юқори миқдорни ташкил этиб турибди. Россия Федерациясида нарх-наво осмонда бўлишига қарамасдан, шу йил 1 январдан бошлаб энг оз нафақалар миқдори фақатгина 2250 сўмни ташкил этди.

Мазкур фармонга мувофиқ барча турдаги нафақалар 1,25 баравар оширилади. Пенсиялар тўғрисидаги амалдаги қонунга мувофиқ пенсия олиш ҳуқуқига эга бўлган барча нафақадорлар бундан манфаат кўрадилар.

Нафақаларни ошириш тартиби яна шуни ҳам кўзда тутадики, пенсия ҳисобланган барча қўшимчалар ҳам 25 фоиз оширилади.

— Пенсия турлари ҳақида ҳам бироз тушунтириш берсангиз.

— Агарда кексалик нафақалари ҳақида гапирадиган бўлсак, бу турдаги нафақалар маълум бир ёшга борган ва тегишли иш давомийлигига эга бўлган фуқароларга берилади. Ана шу иккита шарт нафақа олиш ҳуқуқини белгилайди. Ўз-ўзидан кўриниб турибдики, бундай нафақани олиш учун ҳалол меҳнат қилиш ва унга муносиб бўлиш даркор. Кексалик пенсияси эркакларга 60 ёшга тўлганда, хотин-қизларга эса 55 ёшга етганларида, эркаклар камида 25 йил, аёллар эса 20 йил иш давомийлигига эга бўлганларида тайинланади. Бизда амал қилаётган бу нафақа ёши жаҳондаги энг кам ёш ҳисобланади.

Кексалик пенсияси иш ҳақининг 55 фоизи миқдорида ҳисобланиб, талаб қилинган иш давридан ортиқ йилларга ҳар бир тўлиқ йил учун иш ҳақининг бир фоизи миқдорида қўшимча қўшилади. Бундан ташқари, кексалик пенсиясига меҳнатга лаёқатсиз ҳар бир оила аъзоси учун ҳам қўшимча пул берилади. Уларнинг миқдори эса энг оз пенсия (2 минг 500 сўм) миқдорининг 50 фоизини ташкил этади.

Мисолларга мурожаат қилайлик. Масалан, кексалик нафақасини олаётган нафақадорга 6250 сўм миқдорида пенсия тўланадиган бўлса, унинг минг сўми қарамоғидаги киши учун қўшимча ҳисобланади. Шу йил 1 январдан бошлаб бу қариянинг нафақаси миқдори Президентимизнинг кейинги фармонига мувофиқ 25 фоиз оширилади ва у 7812 сўм 50 тийинни ташкил этади.

— Фуқаролар майиб бўлиб қолган тақдирларида давлат томонидан ижтимоий таъминланиш ҳуқуқига эга. Ана шу турдаги нафақалар ҳақида ҳам маълумот берсангиз.

— Дарҳақиқат, у ёки бу фуқаро ногирон бўлиб қолган тақдирда давлат томонидан нафақа билан таъминланади. Ногиронлик турлари уч гуруҳга бўлинади. Биринчи гуруҳ ногиронликнинг энг оғир даражаси бўлиб, улар бошқалар қаровига муҳтож кишилар. Иккинчи гуруҳ ногиронлари эса меҳнат қобилиятини йўқотган бўлсалар-да, бошқалар ёрдамига муҳтож эмаслар. Учинчи гуруҳдагилар эса ўз касби бўйича ишлай олмайдиган қисман ногирон ҳисобланадилар. Улар саломатликларига яраша бошқа енгилроқ иш қилиш қобилиятига эгадирлар. Биринчи ва иккинчи гуруҳ ногиронларига иш ҳақининг 55 фоизи, учинчи гуруҳ ногиронларига эса 30 фоизи миқдорида нафақа белгиланади.

Биринчи ва иккинчи гуруҳ ногиронлари нафақаларининг энг оз миқдори кексалик нафақаларининг энг оз миқдорига тенглашади. Шу йил 1 январдан бошлаб бу турдаги нафақалар миқдори 2500 сўмни ташкил этади ва учинчи гуруҳ ногиронларига унинг 50 фоизи миқдорида, яъни 1250 сўм тўланади. Биринчи гуруҳ ногиронларига барча ҳолларда уларга қараш учун қўшимча пул қўшилади.

Шу йил 1 январдан бошлаб ногиронларга тўланаётган нафақалар миқдори уларнинг қайси гуруҳга мансубликларидан қатъи назар, 25 фоиз оширилади. Масалан, фуқаро А. Тошматов 1-гуруҳ меҳнат ногирони бўлиб, 1992 йил декабрида 5.176 сўм миқдорида нафақа оларди. Унинг 2000 сўми эса унга қараганликлари учун қўшимча қилиб берилган. 1993 йил 1 январдан бошлаб унга 6470 сўм тўланади.

Боқувчисини йўқотганлик учун тўланадигаан нафақалар пенсия таъминотининг учинчи турига киради. Бу нафақа боқувчиси вафот этган, меҳнат қобилиятига эга бўлмаган оила аъзоларига берилади. Бу хилдаги пенсиялар кўпинча ота-оналаридан бири қазо қилган болаларга тайинланади. Бундай нафақалар боқувчи иш ҳақининг 30 фоизи миқдорида, қарилик пенсиясининг 50 фоизидан кам бўлмаган миқдорда меҳнат қилиш қобилиятига эга бўлмаган ҳар бир оила аъзосига тайинланади. Шу йил январдан бошлаб илгари тайинланган мана шу турдаги пенсиялар ҳам 25 фоиз кўпаяди.

Масалан, фуқаро К. Юсупова 1992 йил декабрь ойида 6 ёшли қизи учун бир минг сўм миқдорида нафақа олган бўлса, шу йил январь ойидан бошлаб 1250 сўм ола бошлайди.

— Ижтимоий нафақалар ҳам ошадими?

— Бу хилдаги пенсиялар жорий этилганига икки йил бўлди. У ёки бу сабабларга кўра меҳнат нафақаси олиш ҳуқуқига эга бўлмаган фуқароларга ана шундай турдаги пенсиялар белгиланган эди. Болалигидан ногиронлар ҳам шу хилдаги нафақадорлар жумласига киради. Ҳозирги кунда республикамизда 120 мингдан ортиқ киши ижтимоий пенсия билан таъминланмоқда. Улар орасида болаликдан ногиронлар сони 90 мингдан ортади. Албатта, ижтимоий нафақалар миқдорини белгилашда ногиронлик сабаблари, шунингдек, қайси гуруҳга мансублиги ҳисобга олинади.

Чунончи, биринчи гуруҳ ногиронлари ва болаликдан ногиронларнинг барчасига қарилик пенсиясининг энг оз миқдорининг 100 фоизи миқдорида нафақа белгиланади. 60 ёшга тўлган аёллар ва 65 ёшга тўлган эркакларнинг иккинчи гуруҳ ногиронларига, шунингдек, боқувчисиз қолган ҳар бир болага қарилик пенсияси энг оз миқдорининг 50 фоизи берилади.

Учинчи гуруҳ ногиронларига эса қарилик пенсияси энг оз миқдорининг 30 фоизи тўланади. Табиийки, ижтимоий пенсиялар ҳам йил бошидан 25 фоиз кўпайди.

Масалан, М. Ҳасанова илгари уй бекаси бўлган 60 ёшга тўлгач, 1000 сўм ижтимоий пенсия ола бошлаган. Шу йил январь ойидан бошлаб унга 1250 сўм нафақа тўланади.

— Республика Президентининг ўтган йил 27 июнда қабул қилган Фармонига мувофиқ табақалаштирилган нафақалар миқдори жорий этилганди. Яъни эркаклар учун 25 йил, аёллар учун 20 йил талаб қилинган иш даврининг ортиқча ҳар йили учун иш ҳақининг бир фоизи миқдорида қўшимча тўлана бошлаганди. Ана шу тартиб пенсияларнинг янги миқдори — 2500 сўмга ҳам қўлланадими?

— Бу савол жуда ўринли. Айтайлик, фуқаро Х. Жўраевга қарилик пенсиясининг энг оз миқдори — икки минг сўм ҳисобидан пенсия белгиланган. У 35 йил ишлаган дейлик. Унинг 25 йилдан ортиқ қисми — 10 йилига 260 сўм қўшимча пул тўланган. Натижада пенсия миқдори 2260 сўмни ташкил этган. Шу йил январь ойидан бошлаб унга 2825 сўм тўлана бошлайди. Яъни, пенсия миқдори 25 фоизга кўпаяди.

— Ўтган йилги иш ҳақларини «замонавийлаштириш» жадваллари бундан буён ҳам сақлаб қолинадими?

Шу йил 1 январдан бошлаб пенсиялар амалдаги қонунчилик қоидаларига мувофиқ иш ҳақи ва пенсияларнинг табақалаштирилган миқдорларини ҳисобга олган ҳолда белгиланади. Бунинг учун ўтган йиллар иш ҳақларини замонавийлаштириш учун қуйидаги тузатиш коэффициентлари қўлланади:

1970 йил — 45,60, 1971 йил — 44,60; 1972 йил — 43,20; 1973 йил — 41,80; 1974 йил — 39,20; 1975 йил — 38,20; 1976 йил — 37,20; 1977 йил — 36,60; 1978 йил — 35,00; 1979 йил — 34,20; 1980 йил — 33,80; 1981 йил — 33,00; 1982 йил — 32,80; 1983 йил — 32,20; 1984 йил — 32,20; 1985 йил — 31,80; 1986 йил — 31,60; 1987 йил — 30,80; 1988 йил — 28,80; 1989 йил — 27,00; 1990 йил — 24,20; 1991 йил — 16,00; 1992 йилнинг биринчи ярми — 5,20; 1992 йил 1 июлдан 1 октябргача — — 2; 1992 йил 1 октябрдан 1993 йил 1 январигача — 1,25. Шу йилнинг 1 январидан бошлаб олинаётган иш ҳақининг миқдори шундайлигича ҳисобланади.

Масалан, 60 ёшга тўлган фуқаро 1993 йил 5 январда нафақа белгилаш тўғрисида ижтимоий таъминот бўлимларига мурожаат қилган. Унинг иш стажи 44 йилдан иборат бўлиб, 1986 — 1990 йиллардаги иш ҳақи тўғрисида маълумотномаларни аризасига қўшиб топширган. Унга пенсия ўртача иш ҳақининг 74 фоизи миқдорида белгиланади. Унинг 1986 йилга олган иш ҳақига — 31,60; 1987 йилга 30,80; 1988 йилга — 28,80, 1989 йилга 27,00, 1990 йил учун — 24,20 тузатиш коэффициенти қўлланади.

— Тузатиш коэффициенти ёрдамида иш ҳақини қандай ҳисоблашни янада аниқроқ тушунтирсангиз.

— Масалан, 1986 йилдаги иш ҳақи 2400 сўм бўлган. Уни 31,60 га кўпайтирамиз. Натижада 75 минг 840 сўм ҳосил бўлади. 1987 — 1988, 1989 ва 1990 йилги иш ҳақлари ҳам худди шундай тартибда «замонавийлаштирилади». Ана шу мисолга асосан беш йил мобайнида юқоридаги шахснинг олган иш ҳақи 380 минг сўмни ташкил этади. Ана шу пулни 60 га бўлганимизда иш ҳақининг миқдори, яъни 6333 сўм келиб чиқади. Пенсия миқдори эса 4686 сўм 42 тийин бўлади.

Шу кунларда ижтимоий таъминот ходимлари пенсияларни оширилган миқдорларда тўлаш учун бутун куч ва имкониятларни сафарбар этмоқдалар. Борди-ю январь ойида пенсиялар эски миқдорда тўланадиган бўлса, ҳурматли отахон ва онахонларимиз ижтимоий таъминот бўлимларига қатнаб ўз вақтларини беҳуда ўтказмасликларини илтимос қиламиз. Пенсияларнинг оширилган миқдори февраль ойида албатта ҳисоб-китоб қилинади. Республика Президентининг беқиёс ғамхўрлиги туфайли нафақаларнинг маълум қисми, аввало, уруш қатнашчилари, ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилалари, меҳнат фахрийлари катта имтиёзларга эга бўладилар. Улар нафақа олиш билан бирга текин дори-дармон, санаторийларга йўлланмалар олиш ҳуқуқига эга бўладилар. Солиқ ва тўловлардан озод қилинадилар. Жамоат транспортидан бепул фойдаланадилар ва бошқа кўпгина имтиёзларга эга бўладилар. Бундан буён газета саҳифаларида ижтимоий таъминотнинг бошқа масалалари тўғрисида янада кенгроқ маълумотлар бериб борамиз.

Суҳбатдош:
М. МИРЗАМУҲАМЕДОВА.

Мухбиримиз бонг уради

НОН БОР, КУПОН-ЧИ?

«Сурхон тонги» вилоят газетаси янги йилнинг бошида чиққан сонларининг бирида одамлар нон учун купон қидириб юришибди, деб ёзди.

—Газетанинг бонг уриши бежиз эмас, — дейди Сурхондарё вилояти марказий банкининг бошқарувчиси Бердимурод Тўхтаев. — Биз Республика Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг қарорига кўра 1992 йил 28 декабрга қадар аҳолига тарқатиш учун тегишли жойларга 619 миллион сўмлик янги нусхадаги купонларни етказиб берганмиз. Купонлар 31 декабрга қадар одамларнинг қўлига тегиши лозим эди.

Лекин ташкилот ва идораларнинг раҳбарлари эътиборсизлик қилибми, бу тадбир жойларда кўнгилдагидек бажарилмагани маълум бўлиб қолди. Масалан, январь ойининг биринчи ярмида Музрабод районига берилган купонларнинг атиги 0,8 фоизи савдо ташкилотларига келиб тушди, холос, Шўрчи, Сариосиё, Шеробод районларида ҳам аҳвол бундан яхши эмас.

— Бу нарса савдодаги тартибларнинг бузилишига олиб келмоқда, — дейди гапини давом этиб Б. Тўхтаев. — Масалан, Термиз шаҳар саноат моллари савдосига қарашли «Ўзбекистон» дўконидан Чориев деган сотувчи 9 минг сўмлик молни харидорга купонсиз бериб юборганининг устидан чиқдик. Ҳа, десак, сотувчи, танишим бўлгани учун унга купонсиз бердим, дейди. Жойларда эса купони борлар магазиндан истаган молини харид қилиб, купони йўқлар норози бўлиб чиқишмоқда.

— Ўртоқ Тўхтаевнинг гаплари рост, — дейди Шерободдаги Зарабоғ ишчилар кооперацияси раиси Р. Менглиқулов. — Мана, январ ҳам ўтяптики, биз хизмат кўрсатадиган «Кўҳитанг» давлат хўжалигида истиқомат қилувчиларга купон етказиб берилмаган. Озгина эътиборсизлик тартибни бузади. Аксинча озгина ҳафсала ишни тузатади. Шундаймасми!!

О. УСАНОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

АЛЛОМА

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Биз эса узоқ йиллар ўз ўтмишимизга, бобокалонларимизнинг бой меросига бефарқ қараб келганмиз. Фақат, кези келгандагина, уларнинг номларини санашга ўрганиб қолган эдик...

Қизиқ бир воқеа ёдимдан чиқмайди. Қайсидир йили Европа бўйлаб саёҳатга чиқиб, қайтишда Истамбулга тўхтаб ўтдик. Аё София мадрасасида бўлдик. Ҳозир у тарих музейига айлантирилган. Ўшанда академик В. П. Шчеглов шундай бир гап айтдики, бу улуғ бобокалонимиз Мирзо Улуғбек меросининг тақдири билан боғлиқ эди. Айтишларича, Мирзо Улуғбек ўлдирилгач, унинг кўплаб нодир асарлари, қўлёзмаларидан иборат илм хазинасини содиқ шогирди Али Қушчи Истамбулга олиб келган. Ўзи эса бу ердаги мадрасада мударрислик қилган ва устозининг хазинасини кўз қорачиғидек асраган. Али Қушчи оламдан ўтгач, Улуғбек хазинасини англиялик бир сайёҳ Лондонга олиб кетган. Ана шу хазина ҳозир ҳам Лондондаги «Британ» тарихий музейининг Шарқ бўлимида сақланаётган бўлиши мумкин...

Демоқчиманки, биз энди улуғ алломаларимизнинг бой меросини мукаммалроқ ўрганишимиз, ёш авлодга ҳам бу ҳақда сабоқ беришимиз зарур. Айни вақтда жаҳоннинг илғор фан-техникаси, юксак даражада тараққий этган технологияси сиру синоатини ҳам тезроқ ўзлаштириб олмоғимиз ва пировардида республикамизни чинакам тараққиёт босқичига кўтармоғимиз лозим.

УКИШИНИНГ ОЛИСЛАРГА тикилган нигоҳида шундай эзгу мақсадлар, ўйлар мужассам. Беихтиёр ўйлаб қоласан киши, улуғ бобокалонимиз Мирзо Улуғбекнинг илм соҳасидаги беназир ишларини давом эттирувчилар кейинги асрларда ҳам салмоқли даражада бўлганида, илм-фан узлуксиз равишда ривожлантирилганида юртимиз ҳозиргидан гўзалроқ бўлармиди! Жаҳонгир Темур бобомизнинг салтанати, ўша даврда дунёни лол қолдирган давлат парчаланиб, хору зор бўлмасмиди! Хонликларга бўлиниб кетган юрт пешволари пайти келиб оддий замбаракларни ғилдиратиб келишган босқинчиларни кўрганда таҳликага тушмасмиди!..

Минг қатла шукрки, тарих ғилдираги халқимизни яна рўшноликка олиб чиқди! Мустақил Ўзбекистон ўз истиқлол ва тараққиёт йўлидан дадил одимламоқда. Республикамиз ҳам ривожланган илғор мамлакатлар қаторидан ўрин олишига умид уйғонмоқда.

Суратга чизгилар асносида улуғ замондошимиз, аллома Т. Саримсоқовнинг ҳам ажиб сийрати кўз олдимда намоён бўла бошлади. Тошмуҳаммад Алиевич 1915 йилда Шаҳрихонда таваллуд топган, ўша даврлардаги турли ғалаёнларни ўз кўзи билан кўрган. Қўқондаги мактаблардан бирида 8-синфни битиргач, 1931 йил июнь ойида САГУ (Ўрта Осиё Давлат Университети) тайёрлов бўлимига кирди, ўша йили сентябрь ойида физика-математика факультетига қабул қилинди. Кунт билан ўқиди, ҳар қандай масалани туб илдизларигача тушуниб етмагунча жиддий изланишни одат қилди.

Бўлғуси олим V курсда ўқиб юрган кезларидаёқ мураббийлик фаолиятини бошлашга тўғри келган. I-II курс миллий гуруҳ талабаларига дарс берган.

— Ўша даврда миллий кадрлар жуда кам эди-да, — деб хотирлайди Т. Саримсоқов. — Иккинчи томондан, профессор Т. Н. Қори-Ниёзий республика Маориф Халқ комиссари этиб тайинлангач, унинг ўрнига ҳам дарс ўтишим зарур бўлган. Тақдирни қарангки, кези келганда мен профессор Т. Н. Қори-Ниёзийнинг докторлик диссертациясида оппонент сифатида қатнашганман. Докторлик ишига, ўзи томонидан битилган оддий дифференциал тенгламалар дарслик китоби асос қилиб олинганди. Қори аканинг мазкур китобига ҳам ўзим муҳаррирлик қилганман...

1936 йили Т. Саримсоқов «Классик ортогонал кўпҳадлиларнинг илдизлари» мавзуидаги диплом ишини муваффақиятли ҳимоя қилгач, кузда Самарқанд шаҳрида бўлиб ўтган Ўзбекистон олимларининг 1 съездида қатнашиш шарафига мушарраф бўлади. Съезднинг очилиш маросимида Ўзбекистон халқ Комиссарлари Советининг Раиси Файзулла Хўжаев нутқ сўзлади. Сўнг илмий анжуман ўз ишини давом эттирди. Анжуманнинг математика секциясида Т. Саримсоқов биринчи илмий тадқиқотлари натижаси ҳақида маъруза қилади. Бу, ёш олимнинг улкан илм даргоҳидаги дадил қадамларидан бири эди.

Номзодлик диссертацияси мавзуи «Иккинчи тартибли дифференциал тенгламалар ҳаллари ва баъзи алгебраик тенгламаларнинг асимптотик ечими» эди. Бу илмий иш 1938 йил май ойида аъло даражада ёқлангач, Олий аттестация комиссияси унга физика-математика фанлари номзоди илмий даражаси ва доцентлик унвонини беришга қарор қилди.

Улуғ Ватан уруши бошланганида Т. Саримсоқов ҳарбий хизматга чақирилган бўлса-да, ҳар қалай илмий изланишларини давом эттиришга имкон бўлди. У Ўрта Осиё ҳарбий округининг Тошкентдаги метеорология қисмида хизмат қилган. Ўшанда ўзига бироз янги соҳа бўлган синоптик харитани тўлдириш ва унинг устида ишлаш билан шуғулланди. Об-ҳавони олдиндан айтиб бериш илмига жуда қизиқиб қолди. Марков занжири устида иш олиб борди. Бир гуруҳ муаллифлар иштирокида «Ўрта Осиё осмонининг синоптик процесслари» деган йирик рисола таҳририда қатнашди.

«Ҳолатлари саноқли бўлган тасодифий процессларга оид» мавзуидаги докторлик диссертациясини 1942 йилнинг май ойида ёқлади. Ҳимоя маросими тугаши биланоқ уни ҳарбий қисмга навбатчиликка жўнатишди.

Ҳар қандай курашлар силсиласида эзгулик сари интилиш устивор бўлади. Ватан тақдири, ҳаёт-мамоти учун шиддатли жанглар кетаётган бир пайтда ҳам мамлакат ичкарисида илмий изланишлар, янги-янги кашфиётлар яратиш давом этарди. 1943 йилнинг март ойида Тошкент давлат университетига ректорликка тайинланган Т. Саримсоқовга бу лавозимда узоқ ишлаш насиб этмади. Чунки, ўша йилнинг ноябрь ойида Ўзбекистон Фанлар Академиясини ташкил этиш тўғрисида қарор чиқди. Ҳурматли олим ҳам Академиянинг биринчи таъсис таркибига киритилган эди. Шундан сўнг, Фанлар Академиясининг умумий мажлисида у биринчи вице-президент лавозимига сайланди. 1946 йилнинг ёз ойларида эса Академиянинг умумий мажлисида Ўзбекистон Фанлар Академиясининг президенти этиб сайланади.

РЕСПУБЛИКАМИЗНИНГ БИРИНЧИ академикларидан бири, таниқли олим Т. Саримсоқов меҳнат фаолиятининг асосий қисмини фан арбоби сифатида физика-математика фанларини ривожлантириш ва бу соҳада ёшларга мураббийлик қилиш ташкил этади. 1952 йилда ТошДУга ректорликка қайтиб келгач, тақдирни қарангки 1959 йилда яна бу лавозимни тарк этишга тўғри келганди. У 1959 йилда республика Министрлар Совети қошидаги Олий ва Ўрта махсус ўқув юртлари давлат комитетига раислик, сўнгра, комитет вазирликка айлантирилгач, 1960 йилдан вазир лавозимида фаолият кўрсатди. 1971 йил май ойида учинчи марта жонажон университетига ректорликка қайтди ва 1983 йилнинг ёзига қадар ўзи учун энг муқаддас ва шарафли вазифани адо этди. Ҳозирги кунда табаррук устоз Ўзбекистон Фанлар Академияси Президиумида маслаҳатчи бўлиб фаолият кўрсатмоқда. Етмиш саккизинчи баҳорини қаршилаётган бу мўътабар инсон чеҳрасида ҳамон ёшлик шижоати акс этиб туради.

Академик Т. Саримсоқовнинг «Ҳақиқий ўзгарувчининг функциялари назарияси» дарслик китоби 1968 йилда «Ўқитувчи» нашриётида чоп этилган. 1982 йилда қайта нашр қилинган. «Марков процессларининг асоси» деб номланган рус тилидаги қўлланмаси эса 1954 йилда Москвада нашр қилинган эди. Шунингдек, у кишининг «Функционал анализ курси» дарслик китоби 1980 йилда, «Квантли эҳтимоллар назариясига кириш» деб номланган йирик илмий рисоласи 1985 йилда яратилган. Эсдаликлар ва хотиралардан иборат «Ҳаёт довонлари» китоби 1989 йилда нашр этилган.

Ҳалол меҳнатлари туфайли алломанинг кўксини қатор орден ва медаллар безаган, икки марта Беруний номидаги давлат мукофоти, Меҳнат Қаҳрамони деган юксак номга мушарраф бўлган.

Ҳар қандай бахт шахсий бахтдан бошланади, деган гап бор. Илму маърифатда юксак довонларни забт этган аллома Тошмуҳаммад Алиевич муносиб оила бошлиғи ҳамдир. Рафиқалари Турсуной ая билан фарзандлари камолидан мамнун яшамоқдалар. Зотан, Бахтиёр билан Олимжон ота изидан боришиб, математика фанлари номзоди бўлишган, Равшан эса тарих фанлари номзоди. Дилбар ҳуқуқшунослик олийгоҳида инглиз тилидан дарс беради. Рустам ҳуқуқшунослик касбини танлаган.

— Бу йил ҳаётимда энг унутилмас йил бўлиб қолишига ишонаман, — дейди устоз аллома самимий жилмайиб.— Республикамиз сиёсий, ижтимоий, маърифий ва бошқа соҳаларини ўзига хос жўшқинлик билан ёритаётган отахон газетамиз «Ўзбекистон овози» муборак 75 ёшини нишонласа, илм-фан тараққиётига муносиб ҳисса қўшиб келаётган Ўзбекистон Фанлар Академияси ўзининг ярим асрлик тўйини ўтказади.

Ҳа, отахон газетамизнинг деярли тенгдоши, Ўзбекистон Фанлари Академиясининг биринчи академикларидан бўлган ва унга кўп йиллар раҳбарлик қилган муҳтарам устоз учун чиндан ҳам бу йил жуда қутлуғ бўлишига ишонамиз. Ҳурматли устознинг галдаги ҳаёт довонларидан бири шу бўлса керак.

Тўлқин ЭШБЕК.

Темур тузуклари

تیمور تُوزوکلاری

Унинг мақсади мени макру фириб билан қўлга тушириш эди. Аҳдпаймони, сўзига ишониб бўлмаслигини билсам ҳам, аммо Қуръон ҳурматини сақлаб, [айтган жойига] учрашувга боришга қарор қилдим. [Бироқ бу борада] кенгашиб, Чакчек daраси атрофига баҳодирларимдан бир гуруҳини юбориб, яшириб қўйишни, кейин эса ўзим бир неча одамимни олиб, учрашувга бормоқчи бўлдим. Амир Ҳусайн хизматида бўлган дўстларимга хат юбориб, улардан Амир Ҳусайн қилмоқчи бўлган ишидан мени огоҳ қилиб туришларини сўрадим. Дўстларимдан бири Шер Баҳром Амир Ҳусайннинг нияти шум эканлигидан мени огоҳлантирди, Амир Ҳусайн [буни сезиб қолиб] Шер Баҳромни қатл эттирди, менинг устимга эса минг отлиқ аскар билан ҳужум бошлади. Бу хабар менга етиб келганида энди дарага келиб тушган эдим. Қўшинимни тартибга солдим. Шу вақт Амир Ҳусайн лашкарий фавжининг қораси кўринди. Қоровуллар Амир Ҳусайн лашкарининг фақат бир фавжи эканлиги, Амир Ҳусайннинг ўзи келмаганлигини хабар қилдилар ва «Амир Темур бир ўзи келибди, деган гапни эшитиб, сизни қўлга тушириш учун лашкарининг бир фавжини юборди», дедилар.

Мен [жангу жадалга] ҳозирлана бошладим. Мен билан ҳаммаси бўлиб икки юз отлиқ аскар бор эди. Амир Ҳусайн қўшинининг фавжи дарага кириб келгунча сабр қилиб турдим. Ўзим келгунга қадар [бу ерга] юборган одамларимга уларнинг қайтиш йўлини тўсишларини буюрдим, ўзим эса ёғийга юзма-юз турдим. [Шу тариқа] дарада икки ёқдан қамалиб қолган ғаним лашкарининг кўп қисмини қўлга туширдим. [Сўнг] одамларимни тўплаб, саф-саф қилиб туздим ва Қаршига қараб юзландим. Тажрибамдан шуни кўриб билдимки, дўст ҳар ерда асқотар экан.

Амир Ҳусайнга ушбу мазмунда туркий байт ёзиб юбордим:

Ерга еткур сабо, ким макр қилмишдир манға,
Қилди эрса кимга макрин, қайтадур бир кун анға.

Бу хатим Амир Ҳусайнга бориб етгач, кўп ҳижолат бўлиб, уялди, мендан узр сўради, [лекин] мен иккинчи бор унинг сўзига ишонмадим.

29.

ТУРОНЗАМИННИ ЎЗБЕКЛАР ТОИФАСИ ҚОЛДИҚЛАРИДАН ТОЗАЛАШ УЧУН ҚИЛГАН КЕНГАШИМ

Жете ва Илёсхожа лашкарини Мовароуннаҳрдан қувиб, Хўжанд дарёсининг нариги қирғоғига ўтказиб юборган бўлсам ҳам, ўзбекларнинг баъзи фавжлари Мовароуннаҳр қалъаларида мустаҳкам жойлашиб олган эдилар. Аввалига уларни бостириш учун қўшиним фавжларини юбормоқчи бўлдим, бироқ мабодо бу иш чўзилиб кетса-чи, деган фикр мени ташвишга солди. Шу орада менга ўзбеклар қалъаларига яшириниб олганлари ҳақида хабар келтирдилар. Лашкар фавжларини у ерга юбориш тўғри бўлмас, деб ўйланиб қолдим ва Илёсхожа номидан қалъадагиларга қарата ёрлиғ ёзиб, урушсиз топширишларини буюрдим. Ёрлиқни бир ўзбек қўлига тутқазиб, унга ҳамроҳ қилиб лашкаримнинг бир фавжини жўнатдим. Бу аскарларимга чанг-тўзон кўтариб, ўзарини ғанимга намоён этишни амр қилдим. Илёсхожанинг талаби ёзилган ёрлиғ ғанимлар қўлига теккач ва лашкарларим кўтарган чанг-тўзонни кўришгач, тун қоронғусида қалъаларни ташлаб қочдилар. Хуллас, Мовароуннаҳр тупроғи мени ўлдиришга қасд қилган ўша золимлардан тозаланди ва мамлакат тамоман менинг қўлимга ўтди.

Қариндошлик ҳурматини қилиб, Балх билан Ҳисори Шодмон вилоятларини Амир Ҳусайнга тортиқ қилдим. У бўлса унга қилган эҳсону мурувватимни билмади, мени маҳв этишга қасд қилди. Мен ҳам кенгашиб, Амир Ҳусайнни ўлдиришга қарор қилдим.

Амир Ҳусайн мен қўлга киритган ғалаба ва ютуқларимни кўролмай, ҳасад ичини кемириб, менга ва ҳарамимдаги ўз синглисига кўп озор берди[1]. У Мовароуннаҳрни мендан тортиб олишга, мени ўлдириб тахтга ўзи ўтиришга бел боғлаган эди. Ўртамизда неча бор урушлар бўлиб ўтган бўлса-да, барчасида енгилди[2]. Унинг адолатсизлиги, инсофсизлиги чегарадан ошган, мени енгиш ва ўлдиришга оз қолган вақт ҳам бўлди. Айнан шу вақтда қўрслиги, ёмон йўл тутиши туфайли амирлари ундан юз ўгирдилар. Хутталон ҳокими амир Кайхусравнинг инисини сабабсиз қатл эттирди. Оқибатда, амир Кайхусрав ҳам Хутталонда унга душман бўлиб қолди. Амирлари [анчадан бери] ундан норози бўлиб, адоват сақлар эдилар, у бўлса уларни ўз тарафдори деб биларди. Шу сабабли яна мени тор-мор қилиб, маҳв этиш қасдида қароргоҳини Балх чеккасидаги бир жойга кўчирди[3].

---

[1] 1366 йилда Самарқандда Амир Ҳусайн Амир Темурга яқин бир неча бекларни исён кўтаришда гумон қилиб, уларга катта жарима солди. Амир Темур бисотидаги бор жавоҳирларни, жумладан, Ўлжой Турконнинг қулоғидаги олтин сирғани ҳам товонга қўшиб тўлагач, уларни қутқариб қолади. Бу сирғани Амир Ҳусайн тўй кунлари синглисига ўзи совға қилгани сабабли, табиийки, эгаси кимлигини билган. Бироқ, уни қайтариб бермаган. Бу эса Амир Темурнинг ғазабини оширган.

[2] 1366—1370 йиллар давомида Амир Темур ва Амир Ҳусайн ўртасида муттасил равишда ўзаро урушлар бўлиб турган.

[3] 1368 йили Амир Ҳусайн Балх шаҳри ёнида улкан қалъа қурдирган.

30.

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ ЁЗАДИЛАР

ТОПГАНИМИЗ ХАЛҚНИКИ

● Бу йил Касби туманининг «Пахтакор» совхозидаги Фазли қишлоғи хонадонларини тўлиқ табиий газ билан таъминлаш мўлжалланмоқда. Давлат хўжалиги директори Нарзулло Файзиевнинг саъй-ҳаракати билан яқинда товар алмаштириш орқали хориждан 20 километр газ қувури олиб келинди.

Айни пайтда хонадонларга қувур тортилиб, плиталар ўрнатилмоқда. Ҳар донаси 10 минг сўм турадиган газ плитасини сотиб олиб ўрнатишга ҳамманинг ҳам қурби етавермайди. Шунинг учун юзлаб хонадонларга плиталар хўжалик кучи билан ўрнатилди. Энди уй бекалари ўчоққа ўтин қалашдан қутиладиган бўлишди.

— Режадан зиёд тайёрланган минг тоннадан зиёд пахта толасидан келаётган даромад иқтисодиётимизни бойитмоқда, — дейди Н. Файзиев. — Аҳолини табиий газ билан таъминлашни тезлаштираяпмиз. Шунингдек, иқтисодий бўҳронлик ҳукм сураётган шу кунларда аҳолини ижтимоий ҳимоялаш учун топганимизни одамларга бераяпмиз. Яқинда аҳоли жон бошига бир килограммдан ёғ, 50 килограммдан буғдой тарқатдик. Одамларимиз давлат дўконларига қараб қолишмайди. Омборхонамизда ёғ ва буғдой етарли. Иккита тегирмон узлуксиз ишламоқда. Хуллас қишлоқ аҳолисининг турмуши ёмон эмас.

Мусо КАРОМОВ.

ОЛИМ КЎМАККА КЕЛДИ

● Шу кунларда барча хўжаликлар меҳнаткашлари дала ишларидан бўшаган техникани сифатли таъмирлаш тараддудини кўрмоқдалар. Аммо жуда кўп устахоналарда электрод танқислиги яққол сезилаётир.

Янги йилнинг дастлабки кунларида Ғаллаорол районидаги «Наъматак» кичик корхонасида ишлаб чиқарила бошланган электродлар муаммонинг бир қадар ижобий ҳал этилишига асос бўлди. Янги, ўзига хос технология асосида Қуйтош кони, Жиззах, оҳак заводидан чиқаётган чиқиндилардан тайёрланаётган маҳсулот сифатлилиги, нисбатан арзонлиги билан кўпчиликка манзур бўлди. Шуниси диққатга сазоворки, бу технология муаллифи олим Эшим Искандаров электродни тайёрлашда илгари қўлланиладиган заҳарли минералдан фойдаланмаслик йўлини топди.

Ҳозиргача «Наъматак» кичик корхонаси Ғаллаорол, Жиззах ва Фориш районларидаги бир қатор хўжаликларни маҳсулот билан таъминлаб улгурди. Яқин келажакда кичик корхонада турли мой бўёқлар ва ҳатто, сув ўтказмайдиган бўёқлар ишлаб чиқарилади.

Б. САТТОРОВ.

• ТАБИАТ ВА БИЗ

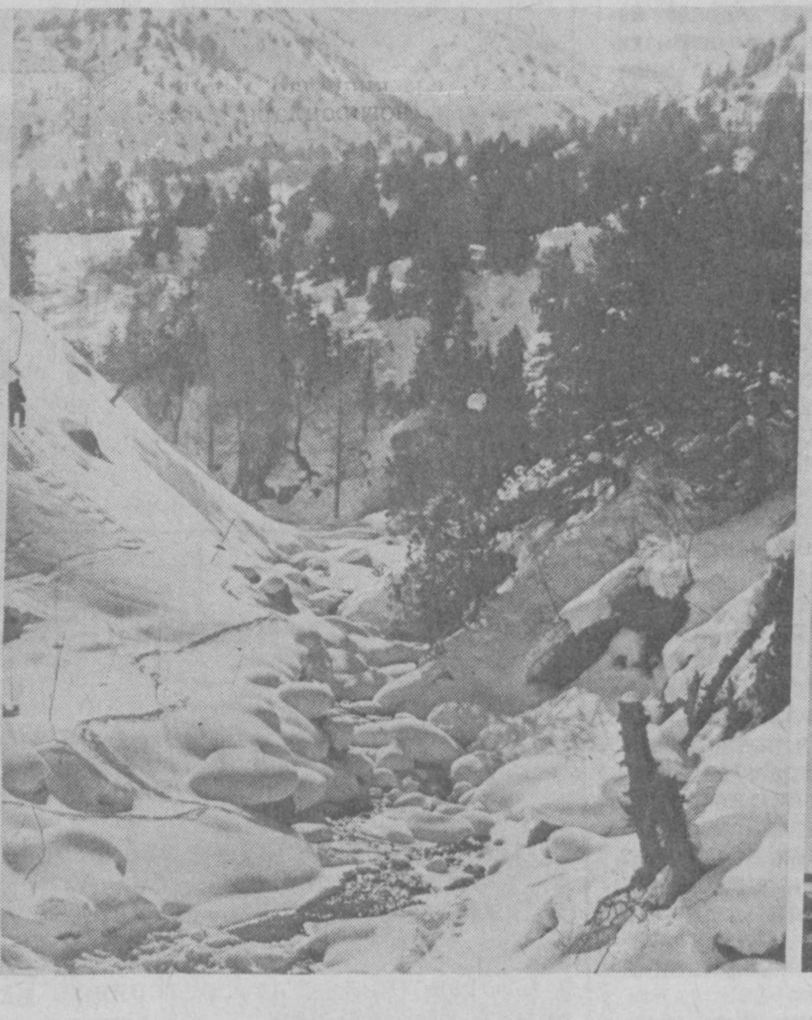

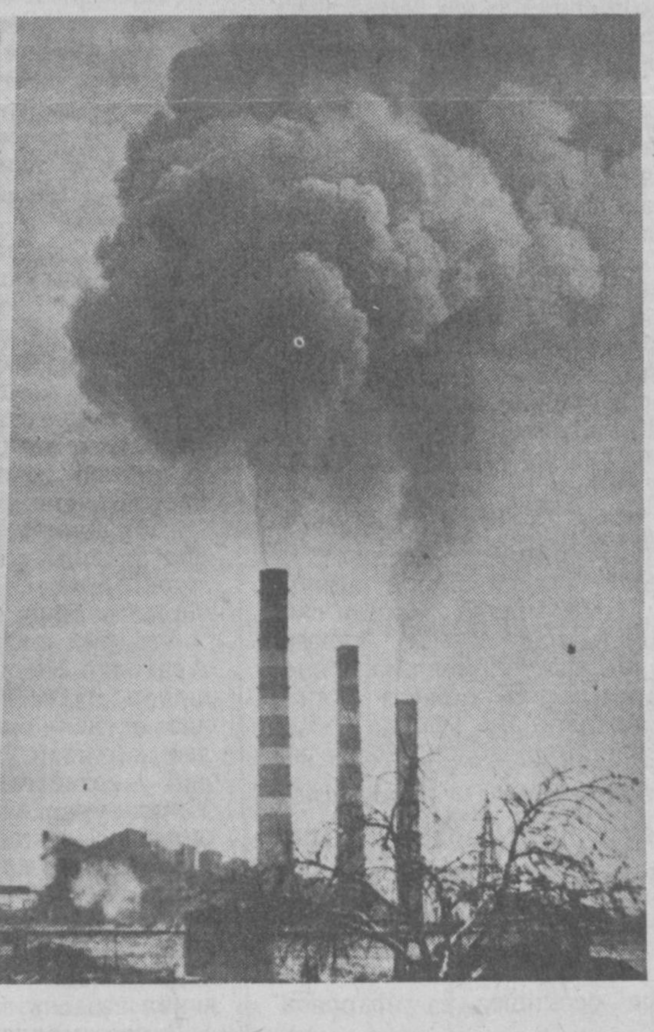

Кўзларинг бунча мунгли, қоплоним?..

Рустам ШАРИПОВ олган сурат-лавҳалар.

• Ишбилармонлар ҳақида ҳикоялар

ФЕРМЕР БОБО ҲИММАТИ

ЁКИ ЭГАМҚУЛ МАВЛОНОВ МУКОФОТГА «ВОЛГА» ОЛГАНИ ХУСУСИДА

Шаҳарлик дўстларимдан бири: «Қишлоқда, чўлда яшовчиларга маза-да. Кўнгли тусаганини ейди. Айниқса, эрталабки иссиқ сут, мазали қаймоқни айтмайсизми? деганди.

Шунда кишиларнинг сигир ва қўй-эчки боқишлари орзуманд оғайним айтганчалик мароқли эмаслигини ёки уларнинг бу роҳатга эришиши шунчаки иш, осон юмуш эмаслигини айтишга шошилдим.

Сал кам тўрт йил бўлдики, Эгамқул Мавлоновни атрофидагилар фермер бобо дейишади. Ёши етмишдан ошган, бироқ, кўрганлар шу ёшга етган демайди. Ховос, Пахтакор, Мирзачўл ва Дўстлик районларида ишлаганидан кўпчилик бохабар. Аммо қирқ йил меҳнат қилиб қўйганидан кўплар бехабар. Бу районларда тадбиркор пахтакор, ишчан сабзавоткор, моҳир агроном ва ташаббускор бўлим бошлиғи бўлиб ишлаган. Касбига яхши сифатларни ҳам ўша ер — ишлаган жойларидан орттирган.

Фермер бўламан деганда, кампири: «Хосиятли ишга қўл урибсиз-у, аммо чарчаб қолмасангиз эди, чол», деганди.

— Эй, кампир, сен мени оғир иш қилади, деб ўйлайсанми?! Ишни болалар қилишади-да. Иккимиз уни қил, буни қил деб, маслаҳат бериб турсак бас, — деган эди.

Дарҳақиқат, шундай бўлди. Барча ишларни фарзандлари уддалашмоқда. Неваралари ҳам қунтли. Мактабдан келгач, бошқаларнинг болаларидай дарров кўчага — ўйинга чопишмайди. Оғилхонага бориб ота-оналарига кўмаклашишади. Қўлидан келганича, албатта.

Фермерлик иши давлатдан ўн минг сўм пулни қарзга олишдан бошланганди. Бунинг эвазига ўн бош сигир ва уч бош новвос сотиб олишганди, ўшанда. Фермер бобонинг ишонгани — ўғиллари Асаджон, Раҳматжон ва жияни Лапасжон, ишни бобо маслаҳати бўйича, ҳамқишлоқларини ҳашарга чақиришдан бошлашганди. Аввал оғилхона, сўнгра фермерлар учун мўлжалланган уч хонали бино шу аснода вужудга келди.

Момохол момо ҳам бўш келмади. Чорвага чолининг иштиёқи зўрлигини бўлаётган ишлардан билди, шекилли, дарров келинлари Боғдашой ва Моҳирани ёнига чақирди. «Сенларди ишларинг — сийирларди йеки мазгил соғиб келиш. Болларингга ўзим қараб тураман» — деб уларга ишни тақсимлаб берди.

Асаджоннинг асосий иши — нефть маҳсулотлари станциясида. Фермага саҳарлаб келади. Иш вақти бошлангунча шу ердаги юмушга ёрдамлашади.

Қорамоллар сони ҳозир юз бошга етган. Ёнига қирқта қўй қўшганини фермернинг ўзи айтди. 100 тонна сут, 10 тонна гўшт сотилганини ва 22 бош новвоснинг гўшти тайёрлигини рақамлар сўзлайди. Қатор хушхабарлар шуки, фермер олган қарзини аллақачон узган. Кунига 500—550 литрдан соғиб олинаётган сут миқдори 40—45 хонадондан йиғиладиган сут ҳажмига тенг бўлмоқда. Меҳнат қадри — жамоат чорвасини ривожлантиришдаги жонбозлиги учун Эгамқул Мавлоновга мукофотга чиққан «Волга» автомашинаси.

Эгамқул бобонинг қизиқ одати бор. Давлатга топширилган маҳсулотни кўпам халққа бердим, деб ҳисоблайвермайди. Элига, элдошларига тўғридан-тўғри қайишгиси келади. Шу боис, яқинда у ўз туғилиб-ўсган қишлоғи Ойтамғалида электр тегирмонини ўз ҳисобидан қуриб берди.

«Бир дарахтга ўт тушса, ўзи ёниб ўзи куяди». — деганларидек, барча оғирлик Эгамқул бобонинг елкасига тушган кунлар ҳам бўлди. У кунларни ўзи яхши эслайди. Лекин сира нолимайди. Қийинчиликдан гап очсангиз. «Иш бўлгандан кейин, қийинчилик бўлади-да, қийинчиликсиз иш бўладими», дейди.

Э. Мавлонов Ўзбекистон Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасида бўлган республика деҳқон (фермер) хўжаликларини янада мустаҳкамлаш ва тадбиркорлик фаолиятини давлат томонидан қўллаб-қувватлашга оид чора-тадбирларга бағишланган кенгашда қатнашди. Ҳамкасблари билан тажрибаларини ўртоқлашди. Ўзини ўйлантирган кўп саволларга жавоб топди.

Қисқаси, 25 кишилик улкан хонадон соҳиби — Эгамқул Мавлоновнинг хайрли ишлари, дуруст тадбирлари хусусида қанча сўзласак шунча оз. Чунки ростдан ҳам унинг иши кўп. Бажарганлари ҳам анчагина. Бизга гапириб ўтиришга эса вақти йўқ. Эшитганим ва кўрганимдан хулосам ҳамда шаҳарлик дўстимга жавобим шуки, ҳар кимнинг ўз етиштирган маҳсулоти мазали бўлар экан. Агар у сут бўлса-ю, хомлай симирган тақдирда ҳам. Сабаби, меҳнат роҳати ширин. Шундай эмасми?

Турдибой СОЙНАЗАРОВ,
Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси аъзоси.

Дўстлик райони.

ЭЛ МУЛКИ—МУҚАДДАС

БОЖХОНАГА МУХБИРЛАР КЕЛИШДИ

Республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг жиноятчиликка қарши курашга даъвати божхона соҳасида фаолият кўрсатаётган посбонлар зиммасига ҳам катта масъулият юклади. Республика Давлат божхона қўмитасида бўлиб ўтган матбуот конференцияси ана шу мавзуга бағишланди. Унда қўмита раҳбарлари, вилоятлар, Қорақалпоғистон Республикаси божхоналари бошқармаларининг бошлиқлари иштирок этишиб, журналистларга юртимиз бойликларини муҳофаза қилиш борасида жойларда амалга оширилаётган ишлар тўғрисида гапириб бердилар.

— Зиммамизга мустақил давлатимизнинг тўла иқтисодий хавфсизлигини таъминлашдек муҳим вазифа юклатилган, — деди қўмита раиси У. Абдуғаниев. — Бироқ, биз кенг жамоатчиликка таяниб ишламасак буни уддалашимиз мушкул. Ўтган йили республикамиздан четга олиб чиқиб кетилаётган 1 миллиард 251 миллион сўмликдан зиёд мол-мулк божхона қароргоҳларида тўхтатилди.

Эл бойлигини муҳофаза этиш йўлида журналистлар билан ҳамкорликда кураш олиб боришга келишиб олинди.

Қонун олдида ҳамма баробар

Сир эмас, вақтинчалик иқтисодий қийинчиликлар, мулкчилик янги шаклларининг вужудга келиши, жамият ҳаётининг кўпгина томонларини тартибга солувчи ҳуқуқий меъёрлар талабга жавоб бермаслиги салбий оқибатларга олиб келаётир. Собиқ Иттифоқнинг барча минтақаларидаги каби республикамизда ҳам уюшган жиноятчилик ҳоллари рўй бериши ҳақли равишда меҳнаткашларнинг норозилигини туғдиряпти. Редакцияга келаётган кўпдан-кўп шикоятлар шундан далолат бермоқда. Дарҳақиқат, одамлар очликка, ночорликка, ҳамма нарсага чидаши мумкин. Лекин тартиб-интизомнинг бузилишига, адолатсизликка асло чидай олмайдилар. Шу боис улар Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг шахсан топшириғи билан жиноятчиликка қарши бошланган аёвсиз курашни қизғин қўллаб-қувватламоқдалар. Қуйида бу борада жойларда амалга оширилаётган тадбирлар ҳақида, уларнинг дастлабки самараси тўғрисида ҳикоя қилинади.

МАЙИЗ ЎРНИГА... ЗАҲРИ ҚОТИЛ

Ўзбекистон Республикаси давлат божхона комитети Сурхондарё вилоят бошқармаси ходимлари томонидан яқинда 4301748 рақамли контейнер тўхтатиб қолинди. У Америка қитъасидаги мамлакатлардан бирига жўнатилаётган экан. Контейнерга майиз ортилган, деб расмийлаштирилган ҳужжат божхона ходимларини шубҳалантирди. Шу боис у ушлаб қолинди. Ҳужжат бўйича 28 тонна майиз ортилганлиги кўрсатилган эди. Ваҳоланки, оператив гуруҳ текширувидан сўнг контейнерда 13 тонна 50 килограмм наркотик модда борлиги аниқланди. Иш юзасидан тергов давом этмоқда.

Гиёҳвандликка қарши курашни кучайтириш мақсадида Афғонистон билан чегарадош жойларда бешта божхона пости, жумладан, Тожкистон ва Туркманистон чегарасида ҳам 8 та пост фаолият кўрсатмоқда. Қўшимча постларни ташкил этиш қонунни бузиш ҳолларига, чегарадан ўлим хавфи туғдирадиган маҳсулотларни олиб ўтишга қарши курашни фаоллаштириш имконини бериши турган гап.

Суратларда: 1. Божхона маслаҳатчиси Абдусалом Бўриев (чапда) ва бошқарма ходими Андрей Галицкий ушлаб қолинган юк билан. 2. Мусодара қилинган буюмлар.

И. ХУЖАЕВ олган суратлар. (ЎзА).

АСОСИЙ БУРЧИМИЗ

Уюшган жиноятчиликка қарши кураш — ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг асосий вазифасидир. Бу борада Қашқадарё вилоятида қандай тадбирлар амалга оширилаяпти? Мухбиримиз вилоят прокурори, учинчи даражали адлия маслаҳатчиси Эркин Меҳмонович Абзалов билан учрашиб, унга ҳуқуқни муҳофаза қилиш маҳкамалари, жумладан, вилоят прокуратурасининг қонунбузарлик ва жиноятчиликка қарши кураш бўйича олиб бораётган ишлари ҳақида саволлар билан мурожаат қилди.

— Эркин Меҳмонович, ҳозирги иқтисодий танглик даврида уюшган жиноятчиликнинг олдини олиш учун вилоятда қандай чора-тадбирлар кўриляпти?

— Аввиломбор, содир этилаётган жиноятлар, қонунбузарликлар ҳозирги ижтимоий вазиятдан келиб чиқувчи омилларга бевосита боғлиқ эканлигини таъкидламоқчиман. Вилоятда илгари уюшган жиноятчиликни келтириб чиқарадиган маълум бир омиллар бор эди.

Кейинги вақтда вилоят ҳудудида 20 дан ортиқ оғир жиноят содир этган Фахриддин Қултоев бошчилигидаги уюшган жиноятчилар гуруҳи қўлга олинди ва уларнинг ташкилотчиларига суд томонидан ўлим жазоси берилди. Ҳукм қонуний кучга кирди. Шунингдек, узвий ҳамкорлигимиз туфайли бир қанча жиноий гуруҳларнинг фаол раҳбарлари қўлга олиниб жиноий жавобгарликка тортилдилар.

Ўтказилаётган тадбирлар ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимларига нисбатан кун сайин ошиб бораётган талабчанлик натижасида жиноятнинг умумий сони ва оғир турларининг камайишига эришилмоқда. Масалан, ўтган йили вилоят бўйича рўйхатга олинган жиноятлар беш фоизга, оғир турдаги эса 9,8 фоизга камайганлиги фикримизнинг далилидир. Айниқса, одам ўлдириш жинояти 32,2 фоиз, фуқароларнинг шахсий мулкини ўғирлаш 13,3 фоиз, талончилик 21,8 фоиз, фирибгарлик 38 фоиз камайди.

— Шу ўринда уюшган жиноятчиликка қарши олиб борилаётган ишлар ҳақида батафсилроқ сўзласангиз...

— «Интер-Восток» ассоциациясининг Қашқадарёдаги филиалида катта миқдордаги давлат пул маблағини ўзлаштирган Н. Жуманиёзов ҳомтовоқлари билан бирга жиноий жавобгарликка тортилди. Шаҳрисабз, Яккабоғ вино ишлаб чиқариш корхоналари қошида уя қўйган шахслар — Аҳмад Узоқов, Сиддиқ Рўзиев, Даврон Нормуродов спирт ўғирлаб ясама ароқ тайёрлаш билан шуғулланиб келганлар. Уларнинг ҳам жиноий фаолияти фош этилиб, қонуний жавобгарликка тортилди. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Ҳозир ҳуқуқни муҳофаза этиш органлари ходимлари жиноятчилика қарши, айниқса, гиёҳвандлик, қурол сақлаш ва олиб юриш, босқинчилик ва толончиликка нисбатан кескин ҳаракат қилмоқдалар. Бу ўринда Қамаши, Деҳқонобод, Косон районлари ва Шаҳрисабз шаҳар прокурорлари иши ибратли эканлигини таъкидлаш жоиз. Вилоят прокуратураси ходимлари халқимизнинг осойишта ва фаровон турмуш кечириши; ижтимоий адолатни қарор топтириш йўлида бундан кейин ҳам куч-ғайратларини аямайдилар.

МУДИР ҚЎЛГА ТУШДИ

● Вилоят ички ишлар бошқармасининг иқтисодий жиноятчиликка қарши кураш бўлими ходимлари харидор ҳақига хиёнат қилаётган, давлат молини талон-торож этилишига йўл қўяётган шахсларга қарши курашни янада кучайтирмоқдалар.

Хайробод матлубот жамиятига қарашли автодўкон мудири Ў. Раззоқов 11 январь куни уч қоп гуручни 10 минг 287 сўм фойдасига пуллаётганда қўлга тушди. Бугунги кунда тақчил бўлган озиқ-овқат молларини қоп-қопи билан сотиш йўлини у қаердан, аниқроғи кимдан ўргандийкин? Жинояти фош бўлган юлғич бу ҳақда маъмурий орган ходимларига жавоб бериши тайин.

Гагарин шаҳрида яшовчи Анатолий Нискуба эса уйида шакар, пахта ёғ каби кундалик эҳтиёж молларини давлат нархидан ўн чандон ошириб сотаётганда ушланди. Унинг турар жойи тинтиб кўрилганда давлат нархида 25 минг 790 сўмлик озиқ-овқат моллари борлиги аниқланди. Бу рақамни бозор нархига кўпайтирсангиз чайқовчининг нимани кўзлаганини яққол сезасиз.

Давлат моллари кимларнингдир хонадонида сотилаётгани ажабланарли.

Б. САТТОРОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

ИЛДИЗИГА БОЛТА УРИЛМОҚДА

Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги декабрь ойининг биринчи ярмида комплекс операция ўтказди. Унга шаҳар ва районларнинг ички ишлар бўлимлари ходимлари тўла жалб қилинди. Тадбир дастлабки самараларни берди. Жиноят қидирув бўлими бўйича ҳисобга олинган жиноятларнинг сони 1991 йилнинг шу кунига нисбатан 20,8 фоиз камайди. Жиноятнинг ўз вақтида очилиши 4,1 фоиз ўсди. Қочиб юрган 19 жиноятчи ушланди. 70 кишидан ўқ отиш қуроллари тортиб олинди.

Автомобиль ҳалокатининг олдини олиш мақсадида 2890 ҳайдовчи тўхтатиб текширилди. Шундан 192 ҳайдовчининг автомашинасида давлат белгиси йўқлиги, 82 ҳайдовчи маст ҳолда машинани бошқариб бораётганлиги аниқланди. Безорилик қилиб юрган 278 киши, давлат молларини қиммматига сотаётган 127 чайқовчи ушланди.

... Тунги соат иккиларда Тахиатош шаҳри кўчаларининг бирида кетаётган нотаниш тўрт киши ВАЗ —2106 маркали «Жигули»ни тўхтатиб, ҳайдовчисини калтаклайдилар, машинани эса олиб қочишади. Бундан хабардор бўлган милиция ходимлари машинани топиб, эгасига топширадилар. Босқинчилар иши ҳозир терговда.

9 январь куни тунда Тўрткўл пахта тозалаш заводидан 1135 килограмм пахта, ҳар бири 56 квадрат метрли иккита брезент ўғирланган. Оператив қидирув натижасида жиноятчи ушланди. Худди шу куни Ленинобод районидаги «Партия XXII съезди» давлат хўжалиги ҳудудида қўй боқаётган чўпон Маткелдиевга икки киши келиб, бизлар органнинг ходимларимиз, деб қизил гувоҳномасини кўрсатиб, тўрт қўйини олиб кетишади. Жиноятчилар 13 январь куни ушланди. Терговда биринчиси табиатни муҳофаза қилиш инспектори, иккинчиси эса электрпайвандчи эканлиги аниқланди.

Жиноятчилик илдизига болта урилаётганлигини кенг меҳнаткашлар оммаси қизғин қўллаб-қувватламоқда.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

КЕЛГУСИ СОНЛАРДА ЎҚИЙСИЗ:

● «ҚУЁШ ЙЎЛИ ОСИЁДАН БОШЛАНАДИ ЁКИ ЖАНОБ А. СОКОЛЬЯНСКИЙГА ЖАВОБ.
● ҚАШҚАДАРЁ: БОЖХОНА ҚОНУНСИЗЛИК ЙЎЛИНИ ТЎСАДИ.
● ХОРАЗМ: «ЖИҒИЛДОН БАНДАЛАРИ ЁХУД НАФСИ ЎПҚОН ТАШМАЧИЛАР ҲАҚИДА».
● ХОСИЯТ БОБОМУРОДОВА ИЖОДХОНАСИДА.

Ўзбекистон овози

ХАРЧИНОМА

Жамғарма банки

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ЖАМҒАРМА БАНКИ ОМОНАТ МАБЛАҒЛАРИНИНГ ФОИЗЛИ УСТАМАЛАРИНИ КЎПАЙТИРДИ.

1993 ЙИЛ I ЯНВАРДАН БОШЛАБ УСТАМА ФОИЗЛАРИ ҚУЙИДАГИЧА БЕЛГИЛАНДИ:

ТАЛАБ ҚИЛИБ ОЛИНГУНЧА ҚЎЙИЛГАН ОМОНАТЛАРГА—10 ФОИЗ

МУДДАТЛИ ОМОНАТЛАРГА

—1 ЙИЛДАН 3 ЙИЛГАЧА— 20 ФОИЗ

—3 ЙИЛДАН 5 ЙИЛГАЧА— 30 ФОИЗ

—5 ЙИЛДАН ОРТИҚ БЎЛСА— 45 ФОИЗ

ЁШЛАРНИНГ МУКОФОТЛИ ОМОНАТИГА— 20 ФОИЗ

БОЛАЛАРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН ОМОНАТГА— 45 ФОИЗ

ЖАМҒАРМА МАБЛАҒЛАРГА— 45 ФОИЗ

ЮТУҚЛИ ОМОНАТЛАРГА— 6 ФОИЗ

ЖАМҒАРМА БАНКИ ЭНГ ИШОНЧЛИ БАНКДИР ВА ШУНДАЙ БЎЛИБ ҚОЛАДИ. УНИНГ ЎЗ ОМОНАТЧИЛАРИ ОЛДИДАГИ БАРЧА МАЖБУРИЯТЛАРИ ДАВЛАТ ТОМОНИДАН КАФОЛАТЛАНГАН

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ЖАМҒАРМА БАНКИ

Ўзбекистон қишлоқ хўжалик фанлари академияси
ЎЗБЕКИСТОН ЎСИМЛИКШУНОСЛИК ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
ҚУЙИДАГИ БЎЛИМЛАР БЎЙИЧА

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Дала ўсимликлари лабораторияси: **мудири** — доктор ёки фан номзоди (буғдой ўсимлиги ихтисоси бўйича) — 1; **катта илмий ходим** — фан номзоди — 1;

Сабзавотчилик лабораторияси: **катта илмий ходим** — фан номзоди — 1; **катта илмий ходим** фан номзоди —1; **кичик илмий ходим** — 1.

Пахта лабораторияси: **катта илмий ходим — 1.**

Биологик кимё лабораторияси: **катта илмий ходим** — фан номзоди (физиолог) — 1,

Янги ўсимликлар лабораторияси: **катта илмий ходим** (биотехнология ихтисоси бўйича) — фан номзоди — 1: **илмий ходим** — 1.

ТАНЛОВ МУҲЛАТИ

Ҳужжатлар эълон босилиб чиққан кундан бошлаб 1 ой мобайнида қабул қилинади.

Ҳужжатлар қуйидаги манзилгоҳга юборилсин: 702134. Тошкент вилояти, Қибрай ноҳияси, «Ботаника» алоқа бўлими Ўз ЎИТИ.

Тел: 64-23-74, 61-660.

ҚОРХОНАЛАР, ТАШКИЛОТЛАР ВА МУАССАСАЛАР РАҲБАРЛАРИНИНГ

Д И Қ Қ А Т И Г А!

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚУРИЛИШ ВАЗИРЛИГИ

Т У Г А Т И Л Д И

Вазирликни тугатиш комиссияси эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида барча даъволарни қуйидаги адресда қабул қилади:
700060, Тошкент шаҳри, Пролетар кўчаси, 17, тугатиш комиссияси.

ЎТГАНЛАРНИНГ ОХИРАТИ ОБОД БЎЛСИН!

«Муштум жамоаси журналнинг собиқ ходими, меҳнат фахрийси, таниқли ёзувчи **Анвар МУҚИМОВнинг** вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги, республика «Ўзиссиқликкоммуналэнерго» ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи «Фарғонавилиссиқликкоммуналэнерго» ишлаб чиқариш бошқармаси бошлиғи ўртоқ А. Х. Эргашевга отаси **Эргаш ҲОЖИНАЗАРОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон Жумҳурияти Вазирлар маҳкамаси ҳузуридаги балиқ етиштириш, қайта ишлаш ва сотиш Концерни бошқаруви жамоаси шу бошқарув аъзоси, Хоразм жумҳуриятлараро балиқчилик ишлаб чиқариш саноати бирлашмасининг бош директори И. С. Сатторовга отаси **САТТОР бобонинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083 ТОШКЕНТ, ГСП, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ 32-УЙ.

МУАССИСЛАР:
ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ ВА «ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ

Бош муҳаррир
Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ.

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ»

● РЕДАКЦИЯЛАР Иқтисодий ҳаёт — 33-47-80; 32-53-14. Ижтимоий ҳаёт — 32-21-43; 32-53-16; Вилоят мухбирлари билан ишлаш — 33-12-16; 31-11-49, Хатлар бўлими — 33-20-36; 32-54-35. Котибият — 33-72-83; 32-53-06. Ахборот — тижорат хизмати — 32-54-14. Қабулхона — 32-55-15.

● ЎЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда—4-48-85, Бухорода—3-96-12, Гулистонда 2-26-22, Жиззахда 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Намангандa 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Урганчда — 6-72-60, Фарғонада 6-97-89, Термизда 2-23-01, Тошкентда: шаҳар бўйича 33-76-04. Вилоят бўйича 32-26-70.

Навбатчи муҳаррир: А. ПУЛАТОВ.

*

● Бирорта ҳам хат редакция эътиборидан четда қолмайди.
● Эълонлар кечиктирмай чоп этишга кафолат берилади.
● Қўлёзмалар ҳажми чегараланмайди.
● Газетанинг босилиш сифати ҳақида эътирозни қуйидаги телефонга маълум қилишингиз мумкин: 33-34-48.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг босмахонаси. Газета офсет усулида А—2 форматда босилади. ● Тиражи—150764 нусха. ● Босишга топшириш вақти—21.00 топширилди—19.00

№ 19 Г—07 1 2 3 4 5 6